

Olje og energidepartementet

Postboks 8148

Dep0033 Oslo

Sandnes 11.05.2021

Klage på godkjenning av søknad om endret turbinfundament for Okla vindkraftverk

Vi viser til vedtak av 26.03.2021, der Norges Vassdrag og Energidepartement (NVE) godkjenner søknaden om endret turbinfundament for Okla vindkraftverk på Stadlandet.

Vi vil klage på dette vedtaket. Det er mange grunner til det. Vi vil trekke frem tre:

1. Utbygger finner det nødvendig å søke om dette veldig sent i prosessen. Dette er utbyggers ansvar og risiko. Utbygger skal ikke ha fordel av å vente med et moment som opplagt vil ha betydning for størrelsen på inngrepet og ulempene ved realiseringen av anlegget.
2. Dette er den siste av flere endringer som har dukket opp underveis i prosessen, og som gjør at anlegget som vurderes ikke er det samme som ble vurdert da det ble gitt konsesjon. Hver av endringene er fremstilt som en «mindre endring», samlet blir resultatet stor endring. Endringen har betydning for fordel-/ulempevurderingen og vesentlighetskravet for ny KU.
3. Vedtaket ble gjort uten at saken var sendt ut på høring.

Søknaden kommer for sent – det er utbyggers ansvar

Vi finner det underlig at utbygger blir oppmerksom på tilstanden til fjellet så langt ut i prosessen. Dette skulle vært avklart i konsekvensutredningen. Hensikten med konsekvensutredninger er at konsekvensene ved en utbygging blir gjort kjent, slik at ansvarlige myndigheter kan gjøre kvalifiserte vurderinger om de gitte konsekvensene er akseptable eller ikke. Konsesjonær har hyret inn private konsultantselskap som i likhet med utbygger har økonomiske interesser i prosjektet, og som derfor vil kunne underkommunisere konsekvenser som kan ligge til hinder for at utbyggingen og den økonomiske gevinsten blir realisert, selv om det er i samfunnets interesse at konsekvensene på et tidlig tidspunkt blir synlige, og at anlegget nettopp ikke blir realisert når viktige verdier blir skadelidende.

NVE skriver i bakgrunn for vedtak (dato: 26.03.2021) at Falck Renewables (FR) ikke hadde mulighet til å innhente tilstrekkelig informasjon om fjellet da MTA-plan ble utarbeidet, men både NVE og FR hadde nok god mulighet til å vite at akkurat samme feil er gjort i en lang rekke utbygginger i Norge. Det er et mønster at vindkraftkonsesjonærene søker om mindre inngrep enn de i realiteten vil måtte ta, og så godtar NVE bit for bit et prosjekt som blir verre og verre og verre.

På Stadlandet er det et ikonisk landskap som vil gå tapt. Konsekvensutredningene som ligger til grunn er ikke tilstrekkelige, og det er offentlig kjent. Det er konsesjonær og utbygger som har tatt risikoen, og norske energimyndigheter ved NVE og OED, har latt konsesjonær få alle fordeler og gevinster av risikoen som er tatt, mens naturen og landskapet på Stadt har måttet ta omkostningene, sammen med lokalsamfunnet og norske innbyggere.

At man overtar et prosjekt som ikke er godt nok utredet er ikke et gyldig argument for at man ikke har handlet tidligere. Problemstillingen er kjent i bransjen og utbygger har unnlatt å søke tidligere. Det er i første rekke en sak mellom selger og kjøper, og risikoen for dette skal ikke overføres til samfunnet. Her innføres en ordning med at utbygger kan oppdage alle mulige mangler underveis, som helt klart er kjøpers risiko med mangelfullt utredede konsesjoner. Søknaden må vurderes uavhengig av hvor langt arbeidene er kommet.

[Siste av en lang rekke endringer – mange mindre endringer gir samlet stor endring](#)

Fordelen ved denne konsesjonen er en bagatell av en kraftproduksjon på mellom 0,06 og 0,07 TWh. Ulempen med konsesjonen vil ødelegge Stadlandet for tiår fremover, på noe sett og vis for all fremtid. Likevel finner NVE at dette er samfunnsmessig rasjonelt. NVEs praksis med å beskytte konsesjonen mot omgjøring, og behandle alle etterfølgende endringer som et spørsmål irrelevant for anleggskonsesjonen kan ikke gjelde her. «Bakgrunnen for vedtaket» er åpenbart mangelfullt når det ikke engang er undersøkt om grunnen tåler fundamentene. Her må det ny konsesjon og ny vurdering til.

Siden denne endringen bare er den siste i en veldig lang rekke endringer fra det opprinnelige prosjektet, så er det også sann at den opprinnelige konsesjonen ikke ble behandlet og vedtatt som den konsesjonen som nå realiseres. Med alle disse endringene og den marginale fordelene, er trolig vesentlighetskravet for ny konsekvensutredning i KU-forskriften innfridd. Hvis man hadde visst hvordan dette ville bli seende ut, og hva konsekvensene virkelig ville være, så ville man ikke sagt ja, den gangen heller. Manglene har hatt betydning for vedtakets innhold.

Nå er det kun denne siste endringen som skal vurderes. I likhet med alle tidligere endringer, bør NVE og OED si nei til denne. Det er ikke sann at når man har gitt en konsesjon til vindkraft, så er man nødt til å godta alle endringer og forslag utbygger trenger for å realisere anlegget på en bedriftsøkonomisk lønnsom måte. Det er utbyggers ansvar å beregne kostnader og risiko, og la være å ta investeringsbeslutningen om kostnaden og risikoen blir for stor. Her var eller burde utbygger være fullt klar over at vindkraftutbygging i norsk fjell har tradisjon for å trenge gigantiske betongfundament, med der tilhørende kostnader i naturødeleggelser, CO₂-utslipp og penger. Utbygger burde også vite at for så verdifullt landskap som Stadlandet, er det ikke bare å spreng og ødelegge fjellet, risikere vassdrag og ryste grunnen og jordmassene. Det er en risiko utbygger burde fått avklart, før utbyggingen begynte, sent i fjor.

Endringens art inngår naturlig i fordel-/ulempevurderingen av anlegget og i et så lite anlegg er det sannsynlig at andre mer miljøskadelige fundament kunne påvirket resultatet. Det må derfor ny konsesjon til med nye vurderinger. Endringene er i tillegg så vesentlige at de må utløse ny konsekvensutredning.

[Saken skulle vært ute på høring](#)

NVE viser i vedtaket til fvl. §16 tredje ledd bokstav a) om at varsling kan unnlates dersom "slik varsling ikke er praktisk mulig eller vil medføre fare for at vedtaket ikke kan gjennomføres". Med dette mener NVE at en høring vil føre til at turbinene ikke kan monteres innen fristen, og at en høring derfor ikke kan gjennomføres.

For ytterligere å bygge opp under dette standpunktet, henviser de til Woxholth, *Forvaltningsloven med kommentarer*, 5. utgave, s. 349.

Det er her å melde at både loven og tolkningen av den gjelder saker der utbygger står helt uten kontroll av det foreliggende, ikke saker der utbygger har unnlatt å avklare opplagte forhold av opplagt betydning for både det opprinnelige vedtaket og realiseringen av konsesjonen som følger med det.

NVE gjør et stort poeng av at endring av fundamentene ikke fører til endring av arealbruken, men det er nok av andre negative konsekvenser som følger av en slik endring, og det er dette som er poenget. Disse poengene vil kunne komme frem gjennom en høring, og en ordentlig saksbehandling, derfor er høring og ordentlig saksbehandling nødvendig.

For øvrig vil vi forutsette at endringen er omsøkt i henhold til pbl § 20-6, jf. saksbehandlingsforskriften § 4-3 som avgrenser unntaket fra søknadsplikt etter pbl § 20-1 til «Bygninger eller bygningstekniske installasjoner» i tilknytning til «anlegg for produksjon av elektrisk energi som er gitt anleggskonsesjon». Vi kan ikke se at terrenginngrepene som følge av endret fundamentering er omfattet av faktagrunnlaget som lå til grunn for tidligere behandling av planavklaring da dette er en betydelig endring av tiltaket hvor heller ikke terrenginngrep er omfattet av unntak for søknadsplikten etter pbl § 20-1.

I en svært kontroversiell og oppsplittende sak har en serie dårlig funderte vedtak ført til store konflikter, og en utbygging som aldri skulle funnet sted. Den feilen må ikke gjentas, med enda et dårlig fundert vedtak, uten ordentlig involvering, og uten at berørte parter er blitt hørt. Det må også sørges for riktig saksbehandling etter plan- og bygningsloven.

Oppsummering og konklusjon

Konsesjonen lar seg ikke realisere som opprinnelig omsøkt. Kunnskapsgrunnlaget som ligger til grunn for den opprinnelige søknaden og vedtaket om konsesjon er også for svakt for et så omfattende inngrep i så viktige nasjonale verdier som et industrianlegg for vindkraft midt oppe på platået på Stadlandet. Det er synlig for alle at prosessene og konsekvensutredningene er for dårlige, og denne siste søknaden og godkjenningen av den uten høring illustrerer bare problemet.

Utbygger har fått en konsesjon som aldri skulle vært gitt. FR har kjøpt en konsesjon som ikke lar seg realisere, slik forutsetningene i konsesjonen og deres egen MTA-plan er. Det er et resultat av for dårlige konsekvensutredninger, for dårlig involvering og for dårlige vedtak. Gang på gang lar NVE og OED utbygger FR gå skadesløs for all risiko tatt underveis, mens de negative konsekvensene i sin helhet faller på vanlige mennesker tilknyttet det fantastiske landskapet og naturverdiene på Stad.

Konklusjonen er at søknaden om endring av turbinfundamenter må avslås. Om dette fører til at anlegget ikke lar seg realisere i sin nåværende form, må det bety at FR eller andre leverer inn en ny søknad med nye og oppdaterte konsekvensutredninger, slik at alle vedtak heretter gjøres på riktig kunnskapsgrunnlag og med full involvering av alle berørte parter.

Med hilsen

Eivind Salen
Styreleder
Motvind Norge

Anne Baardvik
Daglig leder
Motvind Norge